

opusdei.org

Molt humans, molt divins (III): buscar els sentiments de Crist

En aquest tercer article ens endinsem en el cor de les virtuts: què són, com orienten la nostra afectivitat i per què ens fan més lliures.

23/06/2021

Ja havien fet diverses preguntes, llançades amb la intenció de fer ensopegar Jesús en el seu discurs. El Senyor les anava responent, una a

una, sense impacientar-se. Al final s'obre pas un escriba, sorprès per tot el que ha escoltat. Admirat per l'ensenyament del Mestre, planteja en públic un dubte que l'inquietava des de feia temps: Què és el més important en la vida? Ell, que estava acostumat a complir minuciosament fins a les prescripcions més petites, de vegades quedava confós: no aconseguia saber què era el més essencial de tot el que feia. De manera que es llança amb la seva pregunta: «Quin és el primer de tots els manaments?» (*Mc 12, 28*). Jesús vol desenredar l'interior d'aquest home, que busca sincerament ser feliç, i se serveix d'unes paraules de l'Esriptura que tenen la fisonomia del llenguatge dels enamorats: «Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tot el pensament i amb totes les forces» (*Mc 12, 30*).

Jesús ens vol fer entendre que la vida dels qui creuen en Déu «no es pot reduir a una obediència ansiosa i forçada, sinó que ha de tenir l'amor com a principi».[1] Estimar amb cor, ment, ànima i forces. Però, com ho podem aconseguir? Sant Pau assenyalava el camí als filipencs: «Tingueu els mateixos sentiments que tingué Crist» (Fl 2, 5); sentir i reaccionar abans que res —persones, esdeveniments, situacions— com Jesús. Des dels sentiments de Crist se superen les divisions interiors que posen en perill l'estabilitat de l'amor. Si, a més de seguir els passos i les paraules del Senyor, busquem *sentir* com ell, trobarem aquesta senzillesa i felicitat que anhelava l'escriba.

La importància del món interior

El Catecisme de l'Església ens diu que les passions, els sentiments, «són components naturals del psiquisme humà, formen el lloc de pas i

asseguren el llaç entre la vida sensible i la vida de l'esperit»;[2] estan presents en la vida de tots els homes i, per tant, també ho van estar en la vida de Crist. Sabem, en efecte, que Jesús va plorar davant de la tomba del seu amic Llàtzer (cf. *Jn* 11, 35) o que va reaccionar amb fermesa davant dels traficants que havien convertit el Temple de Jerusalem en un mercat (cf. *Jn* 2, 3-17). També el veiem omplir-se d'alegria en veure com els senzills acullen l'Evangelí (*Mt* 11, 25).

Per comprendre bé aquest àmbit de la nostra afectivitat, primer hem de distingir entre les nostres *accions*, d'una banda, i els nostres *sentiments* o *passions*, d'una altra; o, dit d'una altra manera, entre el que fem i el que *ens passa*. Diem que *actuem* quan projectem i fem alguna cosa per iniciativa pròpia: per exemple, quan decidim posar-nos a estudiar o anar a visitar un amic malalt. Altres

vegades, en canvi, ens podem veure sorpresos per una reacció imprevista davant d'una situació: ira davant d'una paraula que considerem ofensiva, tristesa davant de la mort inesperada d'una persona estimada o enveja davant d'una cosa valuosa que voldríem tenir. Aquests fenòmens anímics que es produeixen sense que ho decidim s'anomenen *sentiments* o *passions*.

Precisament perquè els sentiments no els hem triat nosaltres, no constitueixen ni un mèrit ni un pecat. Això no vol dir, tanmateix, que siguin sempre neutres, ja que «reben la qualificació moral en la mesura que depenen efectivament de la raó i de la voluntat»;^[3] és a dir, en la mesura que se'ls busca activament o es consenten, acollint-los.

L'espontaneïtat amb què es produeixen en nosaltres tampoc implica que no tinguin importància per a la vida cristiana, perquè de fet

passa tot el contrari: els sentiments suposen un judici preliminar de l'esdeveniment davant del qual sorgeixen i suggereixen una línia de conducta posterior. I els podem modelar gradualment perquè s'ajustin cada vegada més al que de veritat volem.

Per exemple, davant d'un esdeveniment que se'ns presenta com a bo, sorgeix una passió com l'alegria o l'entusiasme que, al seu torn, suggereix accions com aplaudir la situació o apropar-se a una persona. D'altra banda, davant d'un esdeveniment que se'ns presenta com a dolent, sorgeix una passió com la ira o la tristesa que, al seu torn, suggereixen accions com el retret o el distanciament. Lògicament, hi ha ocasions en què una situació no s'ha d'aplaudir, malgrat que el judici preliminar dels nostres sentiments sigui positiu; o també hi ha ocasions en què veiem una ofensa on no n'hi

ha, i seria un error reaccionar amb un comportament de censura. Per això es pot dir que quan les passions comporten un veritable judici, són una ajuda per a la vida cristiana, perquè possibiliten fer el bé de manera espontània; i, en canvi, quan tenen com a arrel un judici fals, l'obstaculitzen.

Evidentment, qui experimenta passions basades en percepcions equivocades de la realitat encara pot actuar bé, resistint amb esforç a aquest sentiment. Però no es pot anar tota la vida costa amunt, lluitant contínuament contra els embats de les males passions, fent el que no ve de gust fer o rebutjant sempre allò cap al que s'inclina l'afectivitat. Una lluita sostinguda contra els sentiments d'un mateix pot portar fàcilment al desànim o a l'esgotament. Si no s'aconsegueix educar aquest món interior, al final és difícil discernir el que és bo del

que és dolent, perquè la ment s'enfosqueix i sovint se cedeix fàcilment davant dels sentiments tal com venen, sense sospesar-los.

L'educació de l'afectivitat

«Educar és introduir en la vida, i la grandesa de la vida és iniciar processos. Ensenyar els joves a iniciar processos, i no a ocupar espais!». [4] Així responia en una ocasió el Papa a una professora, en una trobada amb la comunitat educativa d'una escola. Aquesta recomanació regeix també per a la formació de l'afectivitat, que no es proposa simplement contenir les males passions o bloquejar certs comportaments, sinó donar forma, a poc a poc, al món dels sentiments, perquè els moviments que sorgeixen espontàniament en nosaltres ens ajudin a fer el bé de manera ràpida i natural. Educar els sentiments és iniciar un procés que ens portarà a

acollir millor la gràcia de Déu i, així, a identificar-nos amb Jesús.

L'afectivitat ordenada permet que ens agradi fer el que és bo; permet que *el que ens dona la gana fer* coincideixi, gairebé sempre, amb el que agrada a Déu.

Per educar els sentiments els hem de comprendre, saber per què sorgeixen. Hem estat creats amb una inclinació natural envers el que és bo per a nosaltres: l'instint de supervivència, la tendència sexual, el desig de coneixement, la necessitat de treballar i de tenir amics, l'exigència raonable de reconeixement i respecte per part dels qui ens envolten, la recerca de sentit i de la transcendència, etc.

Totes aquestes inclinacions naturals són com una força que surt de nosaltres a la cerca del que necessitem. Quan la tendència troba satisfacció, es produeix una ressonància interior positiva, que és

un sentiment: alegria, gratitud, serenitat... Però quan la tendència es veu frustrada, sorgeix un sentiment negatiu: enuig, confusió, pessimisme...

Tanmateix, hi ha dos factors que deformen el món dels sentiments i que obstaculitzen el funcionament harmònic de la nostra ànima. El primer és el desordre que el pecat ha produït en el sistema de les tendències: la gràcia de la justificació en Crist elimina la culpa, però no ens torna immediatament la integritat dels desitjos: es tracta d'un camí que s'ha de fer progressivament. El segon factor varia d'unes persones a unes altres: en funció de l'educació rebuda, de l'ambient social i dels pecats personals, l'organisme de les nostres tendències es pot deformar ulteriorment. Per corregir aquest desordre i evitar que sorgeixin sentiments negatius, haurem de baixar fins a l'estrat més profund de

la personalitat i ordenar-lo cap al bé. I això s'aconsegueix mitjançant les virtuts.

Què són les virtuts

A començaments del segle XIV, Giotto va omplir de frescos l'interior d'una capella de Pàdua que avui és considerada una de les obres d'art més importants del món. Als laterals, cada pintura presenta una escena de la vida de Jesús i de Maria, des de l'Anunciació fins a l'Ascensió. Totes convergeixen a la paret del fons, que representa el final dels temps: l'escena del Judici Final, amb els benaventurats a la dreta de Crist i els condemnats a l'esquerra. Però encara hi ha un altre detall: les parets laterals, a la part inferior, la zona més propera a l'espectador, recullen dues sèries de set imatges que no pertanyen pròpiament a la història de la salvació: es tracta de personificacions de set virtuts i set

vicis. En aquesta successió d'imatges, que també es dirigeixen cap a cadascun dels costats del Senyor en majestat, l'artista sembla que ha volgut representar la col·laboració humana en aquesta història divina: la nostra possibilitat de facilitar o de dificultar l'obra de la gràcia.

En aquest sentit, sant Josepmaria notava una vegada que hi ha moltes persones que «potser no han tingut ocasió d'escoltar la paraula divina o que l'han oblidada. Però llurs disposicions són humanament sinceres, lleials, compassives, honrades. I jo m'atreveixo a afirmar que qui reuneix aquestes condicions està a punt d'ésser generós amb Déu, perquè les virtuts humanes componen el fonament de les sobrenaturals».[5]

Però, què són les virtuts? Se les pot posseir, de la mateixa manera que agafem una cosa amb la mà, vestim

un vestit o calcem unes sabates? En certa manera sí: la intel·ligència i la voluntat, que són les nostres facultats espirituals, i també les apetències sensibles, tenen capacitat de posseir. Tot i que no es tracta d'objectes materials, sí que són qualitats que, quan s'estabilitzen, s'anomenen *bons hàbits* o *virtuts*. Aquestes qualitats no són visibles com les formes i els colors, però se n'adverteix fàcilment la presència en una persona. Per exemple, un matemàtic fa amb facilitat operacions i càlculs que no aconseguix ni tan sols entendre qui no ha estudiat matemàtiques. El matemàtic *posseeix* una ciència, que és una virtut intel·lectual. La persona temperada, per posar-ne un altre exemple, menja i beu el que és raonable sense gran esforç, perquè *posseeix* una virtut moral, que és la templança. Qui no és amo d'aquest hàbit, només amb dificultat i esforç aconseguirà limitar-se al que és raonable; i, en canvi, qui té el vici

que s'oposa a la tempraça, la gola, fàcilment menjarà més del que hauria de menjar.

Les virtuts morals tenen tres dimensions fonamentals. La primera és de caràcter intel·lectual: com que les virtuts han de regular una reacció, es pressuposa el coneixement d'un estil de vida, el de qui segueix Crist. La virtut de la pobresa, per exemple, pressuposa el coneixement del paper que els béns econòmics tenen en la vida d'un cristià. La segona dimensió de les virtuts és la seva naturalesa afectiva: s'introdueixen en les tendències que es dirigeixen cap a cada bé concret, les modifica a poc a poc i fa que el seu moviment espontani es conformi a l'estil de vida cristià. Això s'aconsegueix mitjançant la repetició d'actes que siguin alhora lliures, conformes al que és virtuós, i realitzats precisament perquè són bons. Actes que semblen bons, però

que es fan per temor, conveniència o per altres motius aliens al bé, no aconseguiran fer virtuoses les tendències humanes, perquè no modelaran l'afectivitat. La tercera dimensió de les virtuts, en fi, és que generen una predisposició per al bé: el virtuós té una facilitat i una agudeses especials per distingir el bé del mal, fins i tot en situacions complexes o imprevistes.

Les virtuts ens alliberen

En presentar-se com el bon pastor, imatge que l'arribada del salvador del poble evocava en els seus oients, Jesús diu: «Jo he vingut perquè les ovelles tinguin vida, i en tinguin a desdir» (*Jn 10, 10*). Aquesta vida abundant i plena ens la dona la gràcia de Déu, basada en els nostres anhels per descobrir i prendre el millor del que ens envolta. Per això, tenir aquests hàbits ens fa més lliures; ens converteix a poc a poc en

persones més flexibles, que saben descobrir la manera de fer el bé en situacions molt diferents. Les virtuts ens alliberen, perquè ens permeten triar entre els diferents béns que se'ns presenten. Els vicis, en canvi, són rígids, perquè generen automatismes, unes reaccions que són difícils d'abandonar.

La identificació amb Crist, cap a la qual ens mou l'Esperit Sant, passa per adquirir i consolidar les virtuts que Jesús va ensenyar: tant les teologals com les morals. Ens hem aturat en les segones, que reordenen el món interior dels sentiments, tan importants per a la vida cristiana. Tanmateix, el motor i l'arrel de totes aquestes virtuts és la caritat. Sense aquesta, tot la resta es veuria com un pes que oprimeix la llibertat. Quan un vol viure sincerament per a la glòria del Pare, com va viure Crist, aquest amor guia suaument les eleccions, de manera que siguin cada

vegada més semblants a les de Jesús. El manament amb què Jesús va respondre a l'escriba —estimar Déu amb tot el cor i amb totes les forces— no entén d'obediències forçades: necessita fills que emprenguin una tasca gustosa, perquè senten com sent Jesús.

Ángel Rodríguez Luño

[1] Francesc, *Àngelus*, 25.X.2020.

[2] *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1764.

[3] *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1767.

[4] Francesc, *Discurs*, 6.IV.2019.

[5] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 74.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/molt-humans-
molt-divins-iii-buscar-els-sentiments-de-
crist/](https://opusdei.org/ca/article/molt-humans-molt-divins-iii-buscar-els-sentiments-de-crist/) (11/04/2025)